

Benkő Loránd köszöntése a Magyar Néprajzi Társaság nevében

Tisztelt Elnök Úr! Kedves Ünnepe! Hölgyeim és Uraim! A néprajz és a nyelvtudomány kapcsolata olyan régi, mint maga a néprajztudomány. Első népköltés-gyűjtőinket és a nemzeti jel-
lentan vizsgálóit a kultúra mellett mindig szorosan kapcsolódva érdekelte a nyelv, elsősorban

a műveltség és a nyelv összefüggése is. Csupán néhány korai jeles példát említek. Nyelvi érdeklődés nélkül nem bontakozott volna ki a csaknem kétszáz éves múltra visszatekintő palóckutatás, a magyar néprajz egyik jelentős ösztönzője. Kríza János sem mulasztotta el a székely nyelvjárások általa sajátosnak érzett szavait följegyezni. Amikor pedig a Magyar Néprajzi Társaság alapításával a humán tudományok között viszonylag fiatal néprajz intézményi önállóságát megteremtették, a bölcsőnél (1889-ben) több tudományszak képviselői között a nyelvészek is ott álltak. Zsenge korú egyesületünkre nem féltékenykedtek, mint a földrajz és az embertan, hogy elhódítja tőlük tagságukat, hanem segítettek talpra állni. Első tisztikarában helyet kapott Budenz József, Munkácsi Bernát, az ifjabb Szinnyei József, maga Hunfalvy Pál, az első elnök pedig nyelvtudósnak és etnográfusnak egyaránt vallotta magát. Bízvást mondhatom, hogy sajátjuknak érezték, annál inkább, hiszen az idősebb nővér, a nyelvtudomány szakmai társulata, a Magyar Nyelvtudományi Társaság másfél évtizeddel később alakult meg. Ám később az intézményi megerősödés után sem szakadt meg a kapcsolat, hanem nemzedékről nemzedékre tovább öröklődött. Úgy hozta gyümölcsseit, hogy sosem vált látványossá. Erre nem is volt szüksége. Munkakapcsolat volt és maradt. Közlemények, cikkek megjelentetése egymás folyóirataiban, hivatkozások, kölcsönös részvétel, előadás tartása egymás tudományos tanácskozásain, közösen rendezett vitaüléseken és így tovább. Azért hangoznak most el ezek a mondatok, mert Benkő Loránd, aki negyed százada elnöke a Magyar Nyelvtudományi Társaságnak, mindig fontosnak tartotta és ápolta ezt a hagyományt. Ugyanez az elv érvényesült szerteágazó munkásságában, melyben rendre találkozunk néprajzi források fölhasználásával, a néprajztudomány eredményeire hivatkozással, néprajzi érdekű adatközléssel.

A néprajz és a nyelvészet szövetségére ma is szükség van. Ezt kívánja a tudományok művelésében a tudományközi együttműködés minden eddiginél fokozottabb mértékű előtérbe kerülése, valamint a határterületek jelentőségének szintén egyre növekvő súlya. És ezt kívánja a magyar művelődés és a magyar nyelv ügyéért érzett közös felelősségünk is a helyi sajátosságokat és a kisebb nyelveket fenyegető világméretű változásokkal szemben mind a mai Magyarországon, mind a legtöbb velünk szomszédos országban, ahol korlátozó törvények és rendeletek miatt hátrányos helyzetben van nyelvünk és műveltségünk.

Amikor most sok szeretettel köszöntöm a Magyar Néprajzi Társaság és a magam nevében Benkő Loránd elnök urat, akademikust, egyetemi tanárt, megköszönöm mindazt, amit tudomány-
szakjaink együttműködéséért tett; hálás vagyok neki a néprajz szeretetéért, mindazért, amit munkásságából tanulhattunk és tanulhatunk. Kívánok elegendő erőt és egészséget, hogy megvalósítsa további terveit!

Ide illik a legutóbb megjelent cikkgyűjteménye utolsó darabja című válaszított Széchenyi-idézet, melyet nem lehet elégszer ismételni: „Ki honi nyelvünk mellett van, nemzetünk életét hordja szívében.”

Isten éltesse körünkben!

KÓSA LÁSZLÓ